

Erakoolide pidajate, kohalike omavalitsuste haridusametnike 26.04.2019 koostööseminaril jagatud kogemused ja ettepanekud

1. Millised on kohalike omavalitsuste ja erakoolide pidajate senised praktikad, millest õppida?

- ✚ Omavalitsus kaasab erakoolide pidajad/koolijuhid omavalitsuse korraldatud haridusjuhtide regulaarselt kavandatavate koostööseminaride tegevusse. Munitsipaal- ja eraüldhariduskoolide õpetajad jagavad ühiseid õpitubasid korraldades parimaid praktikaid õpetamise meetodikate, muutunud õpikäsituse, konkreetse kooli õppekorralduse, tuge vajavate laste kaasamise jms kohta. Parimad lahendused hariduse sisulistele probleemidele saavutatakse ühes inforuumis üksteist aktsepteerides ja täiendades.
- ✚ Omavalitsuse ja erakooli pidaja kokkulepped õpilaste kooli vastuvõtmise korraldamisel. Näiteks kohaliku omavalitsuse haridusteenuste veebipõhine haldamissüsteem ARNO on loodud nii munitsipaal- kui erakoolis õppiva lapse, lapsevanema teenindamiseks.
- ✚ Koostöö kohaliku omavalitsuse ja erakooli pidajaga algab juba enne kooli asutamist. Erakooli pidaja tutvustab oma arenguplaane kohalikule omavalitsusele silmast silma ja toimub ühine arutelu, kas ja millist rolli täidab/võiks täita erakool kohaliku omavalitsuse koolivõrgus. Erakoolide pidajad kaasatakse hariduse valdkonna arengukava/koolivõrgu arengukava väljatöötamisse. Samas piirkonnas tegutsevate erakoolide koostöö tugevdab kohaliku omavalitsuse/omavalitsuste liiduga koostööd. Erakoolide roll (sh kas konkurendid või koostööpartnerid) määratletakse kohaliku omavalitsuse poolt linna/valla arengukavas. Kui arenguplaanid ühiselt läbi arutatud, siis kujundab kohalik omavalitsus seisukoha erakoolile tegevusloa andmiseks ja nõusoleku riigieelarvelise tegevuskulutoetuse eraldamiseks.
- ✚ Suuremates omavalitsustes kokku lepitud, kas n linnaosal/osavallal on kaasarääkimisel roll erakoolide pidajate ja kohaliku omavalitsuse koostöö planeerimisel sh KOVi arvamuste, seisukohtade kujundamisel õppekohtade kättesaadavuse planeerimiseks ja mitmekesisuse toetamiseks.
- ✚ Kohalikud omavalitsused toetavad lapse ja vanema valikut, et pakkuda oma registris olevatele elanikele suuremaid valikuid ja mitmekesisust nii oma kohaliku omavalitsuse territooriumil tegutsevas erakoolis kui ka teistes eraüldhariduskoolides üle Eesti. Välja on töötatud erakoolides käivatele oma valla/linna lastele rahalised toetuspõhimõtted KOVi eelarvest.

N KOV katab osa tegevuskuludest sh õppeaasta vahetusest tingitud õpilasepõhise tegevuskulu september-detsember . Uutele eraüldhariduskoolidele, kelle õppekohad on vajalikud , õppemaks madal aga tähtjatu tegevusluba veel puudub, kaetakse KOVi koolide keskmisest tegevuskulust 60%.

N KOV maksab tegevuskulu erakooli pidajale ka siis, kui riigilt tegevuskulutoetust ei saa (n rahvusvahelised koolid, kus õppemaks kõrgem seaduses sätestatust)

N KOV/KOV liidu rahaline toetus kooli toimimiseks, et pakkuda parimaid integreeritud teenuseid suuremat tuge vajavatele piirkonna õppuritele, lapsevanema jaoks tasuta. Erakooli pidaja, lapsevanema ja kohaliku omavalitsuse vahel sõlmitakse kolmepoolne leping.

- ✚ Kohalik omavalitsus toetab erakoolipidajat taristu, erinevate õppeks vajalike rajatiste, soodustingimustel või tasuta kasutamisega ning hariduse abiteenuste ja huvihariduse korraldamisega.

N omavalitsusele kuuluv koolihoone on antud erakoolipidajale pikemaks ajaks tasuta kasutada.

N omavalitsusele kuuluvad spordirajatised (ujula, staadion) on erakoolide lastele kasutamiseks eraldi kokkulepete alusel.

N kohaliku omavalitsuse rahaline toetus, et koolilõuna oleks õpilase jaoks tasuta.

N kohalik omavalitsus arvestab ühistranspordi sh õpilastranspordi korraldusel ja erakoolides õppivate laste vajadustega.

N kohalik omavalitsus toetab erakooli õppurit huvihariduse toetusega. Omavalitsuses välja töötatud huvihariduse toetamise kord on munitsipaal-ja eraüldhariduskooli õppurile samadel tingimustel.

- ✚ Erakoolide pidajad pakuvad kohalikele elanikele omavalitsusega kokkuleppel erinevaid kultuuri-, hariduse- ja sotsiaalvaldkonna teenuseid.

N erakoolis olev raamatukogu on kasutusel ka külaraamatukogu laenutuspunktina.

N erakooli pidaja rolliks ka omavalitsusele oluliste kultuurisündmuste korraldus.

N lastehoiu korraldus, KOV tasub õppekoha eest KOVi peetava aia/hoiu keskmise jooksva kulu järgi .

2. Milline väärtus KOVile erakoolide kaasamisest ?

- ✚ Kiire ja paindlik vajadustele reageerimine – kohtade vajaduse muutumine .Erakoolid saavad täiendada kohaliku omavalitsuse peetavad koolivõrku, et lahendada õppekohtade kasvavat nõudlust n KOVi konkreetsetes linnaosades.
- ✚ Toetada vanemate ootusi õppekohtade mitmekesistamisel, mida KOV kool ise ei paku

N suuremat tuge vajavate laste,- alterntiivpedagoogikat või konfessionaalset õpet pakkuvate koolide õppekohtade vajaduse katmine).

- ✚ Erakoolist õppekoha nõ ostmine on KOVile kuluefektiivsem.
- ✚ Eraüldhariduskoolides on lapsevanemate suur panus kooli tegevusse, sellest praktikast saaksid KOV koolid õppida.
- ✚ Erakoolis on otsustusprotsesside kiirus
- ✚ Loob uusi töökohti KOV-i. Samas kool ei peaks olema sotsiaalsete töökohtade looja piirkondades, kus laste arv kahaneb ja koolivõrk vajab ümberkorraldusi.
- ✚ Suurem sisuline koostöö – nt ühiste koolituste korraldamine; erinevate meetodikate tutvustamine. KOV haridusjuht saab erakoolide jagatud praktikate kaudu innustada KOV koole sisuliselt uuenema. Erakoolide toel saaks häid praktikaid ka KOV koolides võimestada. Samuti on levitamist väärt aktiivsed vanemate kaasamise praktikad, nt vanemate kaasamine koolipidamisse, aga ka õpetamisse. Koostöine õppimine KOV-ja erakoolide koolijuhtide, õpetajate ühistegevuste näol.
- ✚ Erakool võib tuua kohalikku omavalitsusse ka uusi elanikke juurde.
- ✚ Raharinglus KOVile kasulik – erakoolid maksavad linna/valla kinnisvara eest riigieelarvelise tegevuskulude rahaga.
- ✚ KOVi kaasamine erakoolikooli pidaja/erakooli üle riikliku järelevalve tegemisel (et saada tähtajatut tegevusluba). KOVi kaasamine protsessi, seire tulemustesse on hea praktika sisulisest koostööst.
- ✚ Erakoolide võimalik panus osalemisele KOVide teenistusliku järelevalve, sisuliste auditi läbiviimisel nõ neutraalse eksperdina.

1. Millal tuleks kindlasti anda KOV nõusolek tegevuskulude eraldamiseks?

Millistel juhtudel kindlasti mitte? Millised on nõusolekuga kaasnevad riskid, mida KOV kaalub?

- + KOVi nõusoleku mõte- kas KOVil ja selle elanikel on erakoolide õppekohti vaja.
 - Erakoolid tahaks olla koolivõrgu osa – aga mis see kohustuste poolelt tähendab. Ootus, et KOV arvestaks koolivõrgu kujundamisel erakoolidega tegevuse planeerimisel. KOV ei saa oma põhiseadusest tulenevast kohustustest loobuda, erakool võib tegevuse lõpetada. Vastutus ongi erinev. Vastutus – kas koolivõrgu osaks olemine tähendab valmisolekut olla piirkonna kooliks, st kohustust osaleda kohustusliku hariduse pakkumises. Tasu võtmise ja tasu maksmise küsimus – kas koolivõrgu osaks olemine tähendab kõikide KOV koolil olevate kohustuste täitmist.
- + KOVil nõusoleku andmisel küsimus- see võib olla siduv mingis edaspidises kontekstis? KOVi nõusolek ei tähenda KOVi kohustust erakooli rahaliselt toetada, see on KOVi võimalus.
 - Nõusolek anda, kui vastab seaduses sätestatud nõuetele, õppekohti on KOVis/KOV piirkonnas vaja ja see arengukavas ka kirjas ning kool on heade tulemustega. Aitamaks tagada hariduse kättesaadavust KOVi territooriumil; hariduse mitmekesisus; erinevate perede vajaduste rahuldamiseks. Nõusolek tuleb anda, kui erakooli spetsifikast tulenevalt on kool KOVile vajalik, loob lisaväärtust (nii haridus- kui kultuuriruumis, aga ka kogukonnas laiemalt).
- + Nõusolekut ei anna – erakoolil ei ole sobilikke ruume (kasutusloa seisukohast), järelevalve tulemused nõusolekut ei õigusta, konkureerib samaväärset haridust pakkuvate KOV koolidega olukorras, kus KOV koolivõrgu peaks ümber korraldama, erakooli õpilaste arv väga väike ja ka tulevikus näha, et see ei ole jätkusuutlik.
- + Nõusoleku andmine teatud koolidele maakonnatasandil, KOVide üleselt (nt KOV liit) ? N kui erakooli asukohta KOVil ei ole erakooli õppekohti vaja aga teistel piirkonna KOVidel vajadus on, siis saab teiste KOVidega erakooli pidaja sõlmida kokkulepped tegevuskulude toetamiseks.
- + Kui erakoolile on väljastatud tähtajatu tegevusluba, siis peaks olema tema vajalikkus ja hakkama saamine tõendatud.
- + Kui kool on viis (või seitse või kümme) aastat tegutsenud ja endiselt jätkusuutlik, tuleks anda nõusolek tegevuskulude toetuse eraldamiseks.
- + Kui KOVis on ka erakoolidele tasuta pakutud teenuseid (ühiskasutuses laborid, sportimisvõimalused, koolitoit, ruumid jne), ei pruugi tegevuskulude katmine riigi poolt olla vajalik.
- + Nõusolek anda, kui omavalitsuses lahti mõtestatud põhimõtted, mida mõeldakse mitmekesisuse all, et õppekohti toetada.

4. Erakoolide ootused/KOVil võimalused erakooli kaasata koolivõrgu planeerimise protsessi, et tagada õppurile parimad võimalused?

- + Erakool: infoväli, toetus ka muul viisil kui raha. Õpetajate värbamine, valik, koolitamine.
- + Rahastamise stabiilsus.
- + Erakooli nõukogus võiks olla KOVi esindaja.
- + Koolijuhtide regulaarsed kohtumised (olenemata omandivormist)
- + Erakoolide pidajad ja erakoolid peaksid otsima ise koostööd omavalitsusega.

- ✚ Oluline on arvestada erakoolidega omavalitsuse haridusstrateegias Sellest tuleks lähtuda ka nõusoleku andmisel tegevuskulude eraldamiseks, see tagab erakoolile kindlustunde. Koostööpõhimõtted sh toetamise põhimõtted võiks olla õiguslikult reguleeritud pikemaks perioodiks kui aasta (n 5-7 aasta vaade).
- ✚ Kui alustatakse koolivõrgu arengukavade väljatöötamisega, tuleks ka erakoolidele sellest teada anda ja luua võimalus kaasa rääkida.
- ✚ Oluline hoida kõiki omavalitsuse koole ühes inforuumis. Erakoolide pidajate ootus on, et neid võetakse võrdse partnerina kõrvuti munitsipaalkoolidega (infopäevad, üritused jne).
- ✚ Kooskõlastatud regulatsioonid ja toimivad veebipõhised süsteemid KOVi tasandil õpilaste vastuvõtu korraldamisel.
- ✚ Õppurite aspekt – õppurite/vanemate tagasiside on oluline ka koolivõrgu planeerimisel.

5. Visioon erakoolide ja KOVide koostöisest toimimisest 2035? Sh koolivõrgu planeerimine, kogu rahastus KOVilt või riigilt? Millistel tingimustel?

- ✚ Tulevikus üks nõusolek- nii tegevusloa kui rahastamise osas?
- ✚ Igaühe koolitamiseks kindel nõ „ranitsaraha“, mida saab kasutada erinevas omandivormis tegutsevates koolides? Haridustoetuse ja tegevuskulutoetuse kokkupanemine?
- ✚ KOVi tulubaasi – toob kaasa ühe koolipidaja otsustusõigus teise üle? Ka praegu KOVi nõusolek tegevuskuludeks vajalik. Seaduses sätestatud tingimused jäävad kehtima ka siis, kui raha antakse KOV tulubaasi? Suureteks muudatusteks vajalik üleminekuperiood.
- ✚ Stabiilsus nii rahastamisel kui ka reeglites.
- ✚ Ühtne käsitlus (alusharidus, huviharidus, põhiharidus jne), võimalikult samadel põhimõtetel rahastusmudel sõltuvalt lapsest (raha käib koos lapsega olenemata sellest, kus ta õpib).
- ✚ Riik võiks hakata gümnaasiume ise pidama ehk, et võtab keskhariduse tagamise kohustuse endale. Kui läheb käiku variant, et keskharidus riigi ja põhiharidus omavalitsuse vastutusel, siis kogu raha liigub vastutajale ja vastutaja vajadusel tellib teenust teiselt pidajalt.
- ✚ Ühine suund KOV- ja erakoolide pidajatel: 3 kooliastme peaks koonduma
- ✚ Eraraha kaasamist haridusse ei tohiks karta, see tuleks ühiskonnas teemana avada ja selgeks arutada.
- ✚ Võiks olla linnade ja valdade liit ja erakoolide liit, kes koos riigiga lepivad koolivõrgu küsimustes -olemas ühine platvorm, kus olulised tingimused kokku lepatakse.
- ✚ Tegelikult enamustes KOVides on koostöö heal tasemel (kindlasti Tartus ja Pärnus). Võiks sama joont hoida, siis saame universumi parima hariduse! Koostöö edendamiseks suurimad ootused Tallinnas, kus erakoolide ka õppureid kõige enam.
- ✚ Toimib ressursside jagamine ja ratsionaalne kasutus - ühised taristud, ühine koolitustellimus õpetajatele. Üheks võimaluseks hariduskeskused ?